

zijn gedetermineerd in deze inventarisatie. Overige gevallen kunnen vervolgens door de werkgroep worden beoordeeld. Een regionaal allergieregistratiesysteem is noodzakelijk om geneesmiddelallergieën adequaat vast te leggen en te beheren. Op gestandaardiseerde wijze verzamelen én beoordelen van anamnestiche gegevens betreffende de geneesmiddelallergie moet de basis zijn voor een dergelijk systeem.

M.L. van Noort: ziekenhuisapotheker, Elkerliek Ziekenhuis, Helmond; ten tijde van het registratieonderzoek ziekenhuisapotheker i.o., VieCuri Medisch Centrum, Venlo.

E.A. van Dijk en N.J.J. Oldenhof: ziekenhuisapothekers, VieCuri Medisch Centrum, Venlo.

Gebaseerd op de registratielezing van M.L. van Noort.

Correspondentie: drs. M.L. van Noort, Apotheek, Elkerliek Ziekenhuis, Postbus 98, 5700 AB Helmond.

LITERATUUR

- 1 DeSwarte RD, et al. Drug allergy. In: Patterson R, Grammar LC, Greenberger PA. Allergic diseases. Philadelphia: Lippincott-Raven Publishers; 1997. p. 317-412.
- 2 Bowrey DJ, Morris-Stiff GJ. Drug allergy: fact or fiction? Int J Clin Pract. 1998;52(1):20-1.
- 3 Pilzer JD, Burke TG, Mutnick AH. Drug allergy assessment at a university hospital and clinic. Am J Health Syst Pharm. 1996;53:2970-5.
- 4 Jones TA, Como JA. Assessment of medication errors that involved drug allergies at a university hospital. Pharmacotherapy. 2003;23(7):855-60.
- 5 Buurma H, De Smet PA, Kruijtbosch M, Egberts AC. Disease and intolerance documentation in electronic patient records. Ann Pharmacother. 2005;39:1640-6.
- 6 Holgate ST, Church MK, Lichtenstein LM. Allergy. 2de ed. Londen: Mosby International; 2001. p. 155-74.
- 7 Bouter LM, Van Dongen MCJM. Epidemiologisch onderzoek. Opzet en interpretatie. 4de ed. Houten: Bohn Stafleu van Loghum; 2000. p. 263-328.
- 8 Wolfe CD, Taub NA, Woodrow EJ, Burney PG. Assessment of scales of disability and handicap for stroke patients. Stroke. 1991;22:1242-4.
- 9 Benahmed S, Picot MC, Dumas F, Demoly P. Accuracy of a pharmacovigilance algorithm in diagnosing drug hypersensitivity reactions. Arch Intern Med. 2005;165:1500-5

NEDERLANDS FARMACEUTISCH ONDERZOEK IN DE INTERNATIONALE LITERATUUR

Combinatietherapie met anticonvulsiva: veel gebruikt maar slecht begrepen

Marten Heeringa

Combinatietherapie met anti-epileptica wordt vaak toegepast bij refractaire epilepsie. De farmacodynamische mechanismen die ten grondslag liggen aan de werkzaamheid van deze combinaties zijn echter onbekend, wat rationeel geneesmiddelengebruik in de weg staat.

Jonker e.a. onderzochten de evidentie voor farmacodynamische synergie tussen anti-epileptica met behulp van preklinisch literatuuronderzoek. Doel was ondermeer om bruikbare combinaties van mechanismen te identificeren. Met behulp van Medline werden 107 placebo-gecontroleerde dierexperimentele studies (in vivo en ex vivo) geïdentificeerd, met 536 interactie-experimenten. In 54 % van de experimenten werd de mogelijkheid van een farmacokinetische interactie niet onderzocht. De meest gebruikte methode was evaluatie van het effect van een drempeldosis van een anti-epilepticum op de median effective dose (ED₅₀) van een ander anti-epilepticum. De AMPA-receptorantagonisten leken de enige geneesmiddelengroep met synergistische effecten.

De auteurs concluderen dat de gepubliceerde preklinische onderzoeken tot dusver niet geleid hebben tot meer inzicht in werkingsmechanismen van combinaties van anti-epileptica. Door de gekozen designs was het veelal niet mogelijk onderscheid te maken tussen additieve, synergistische en antagonistische interacties. Goed opgezet kwantitatief onderzoek dat zich richt op zowel de farmacokinetiek als de farmacodynamiek is nodig voor rationele toepassing van combinatietherapie met anti-epileptica.

Jonker DM, Voskuyl RA, Danhof M. Synergistic combinations of anticonvulsant agents: what is the evidence from animal experiments? Epilepsia. 2007;48(3):412-34.